

Нема сумње да патриотизам представља добру основу за почетак друштвеног или политичког ангажовања, за толико потребно исказивање поштења, постојаности, поистовећивање са историјским узорима и посвећеност националним циљевима, па као такав обухвата једном речју све оно што може и треба да представља предмет бављења политичара или државника. Ендрју Хејвуд означава патриотизам као „психолошку приврженост једној нацији“.

Међутим, управо патриотизам као опште место, (од)увек је добар параван иза кога се могу скрити циљеви потпуно супротни дефиницији и доживљају патриотизма.

Последњи догађаји у Србији представљају еклатантан пример поновне злоупотребе патриотизма. У условима када нам се са становишта историјске вертикале, дешавају најгори могући порази, српска политичка елита у виду председника или сада већ председништва Републике, показује како се патриотизам може најпре употребити, затим злоупотребити и на крају претворити у своју супротност.

Председник, као и сваки председник, макар и Србије, уважава значај патриотског доживљаја или патриотског приказивања сопствених лутања. И због тога се често, рекло би се у правилним временским размацама, који по правилу следе након доживљених неуспеха, а који су увек временски континуирано интонирани, увек изнова прибегава патриотском прикривању и покривању.

Готово да се не може пренебрегнути један чудан тајминг повременог позивања на патриотизам и патриотске циљеве који следе након предузимања радњи или давања изјава које иако се представљају као патриотизам у новом руху, у суштини представљају у најмању руку одустајање од свега онога што су исти креатори и протагонисти претходно прогласили за врхунски патриотски циљ или макар врхунски патриотски доживљај.

Већ окоштали стереотип српске свакодневнице представљају и покушаји да се сваки нови пораз, свако одсуство идеје, свако одустајање од прокламованог циља и сваки државни и политички промашај прикрију позивањем на патриотизам. Данашњи повремени и механички патриотизам председника, суштински представља бекство у патриотизам.

Тако се одмах након чудних и још увек тајних преговора око доласка ЕУЛЕКС-а, потезе храбро интонирана идеја укидања Копнене зоне безбедности, која се по својим дометима завршила отприлике где се завршила и најављена противтужба против Хрватске пред МСП, или и управо тамо где су се завршили преговори око већ заборављених 6 српских принципа које ће спроводити већ маргинализовани УНМИК, или на оном домету где су остали неразумни предлози о преговорима са косовским властима поводом српске, византијске, грчке, илирске или косовске културне баштине. Још једну крајњу линију досега патриотизма представља недавно прокламовани задатак о потреби да се сачува Република Српска, а коме је опет претходила изјава о подели Косова као крајњем решењу.

Да се не ради о случајностима, говори чињеница, да је готово запрепашћујућа упорност са којом председник Србије и think thank тим са двора, покушавају да грађанима с времена на време освеже горки укус у устима изазван свакодневним поразима, својим громогласним најавама увек новог исказивања све новијег патриотизма. Још је поражавајућа чињеница да се параван патриотизма увек навлачи након чудних потеза који све више удаљавају Србију од националних циљева. Једино што у домаћим условима није ново јесте сама злоупотреба патриотизма. Јер, злоупотреба патриотизма стара је колико и сам патриотизам. Управо због тога што се заснива на емоцији, и то на емоцији упереној према нацији „као једној моралној идеји“. А осећањима је увек лако манипулисати. Још је Стаљин почетком Другог Светског рата пуковима Црвене армије наденуо имена руских светаца. Слободан Милошевић је патриотизам користио као моћно средство, за денунцирање опозиције као издајничке или плаћеничке. Са друге стране, председник & со. бекство у патриотизам радо користе као толико потребно прибежиште, у ретким тренуцима схватања резултата преигравања са преговорима око ЕУЛЕКС-а, једностране примене ССП-а, увођења безвизног режима, позива на преговоре Тачију или Сејдију, опет једностраног подношења кандидатуре за чланство у ЕУ, или подршке Косову за улазак у међународне финансијске организације или (непознате) регионалне финансијске институције, а све то под окриљем најновије резолуције о Косову Савета Европе. Или је реч о кратком предаху, да би се председник изнова наоружан вратио усвајању војвођанског Статута, наравно, након што је аутономни буџет Војводине додатно напуњен.

У условима када је више него очигледна сврсисходност бекства у патриотизам, јасно је да патриотизам председника у суштини представља једну комбинацију остатака патриотизма и маркетиншког трика, и једног и другог произашлог из ароганције моћи. Тако интониран патриотизам изазива збуњеност и забринутост. И опет се поставља питање шта је суштина председничког бекства у патриотизам. Потреба да се остане на позицијама које су од председника странке направили председника Републике, при чему од патриотизма остају само обриси гласноговорног самозаборава, или намера да се кроз бекство у патриотизам створи један ad hoc патриотизам, који представља ништа друго до излаз без излаза.

Са друге стране обале стоји величина и умешност маркетиншког трика. Оправдање постоји само у другом случају, јер готово да у Србији нема идеје, институције или пројекта која није обухваћен једном или више пута злоупотребом подржаном од маркетиншких тимова.

Проблем постоји само у првом случају. У том случају једини преостали патриотизам председника је пре израз „атрофије синовљевог осећања“, него отелотворење уставне дужности и историјске улоге националног вође. Тако се председничко бекство у патриотизам претвара у продужено бекство од самог себе, које се неминовно претвара у супротност патриотизма, а од председника прави „наднационалног номада“ изгубљене Србије.

Забрињавајуће је то што се данас председничков скок у патриотизам сматра колико оправданим, толико пожељним триком дневне политике, како би се иза тог великог и захвалног паравана сакрили поражавајући или непостојећи одговори на изазове који су сваким даном све већи.

Нажалост, тако схваћен патриотизам председника и даље је опција. Зато што је патриотизам увек опција или зато што је председник увек опција.

И није проблем ни у бекству у патриотизам. Јер бекство у патриотизам у суштини представља једно уточиште. Проблем настаје онда када бекство у патриотизам добије доктринарни карактер, који не само да представља неки нови патриотизам, или његов сурогат, већ супротност патриотизма. Тада ни само бекство више није

Бекство у патриотизам

Пише: Горан Ђорђевић
четвртак, 26 фебруар 2009 16:39

привремено уточиште, за председникове идеале и идоле, већ је тај природни повратак из бекства, као освешћење, исходиште политичких одлука, као што су ЕУЛЕКС, једнострана примена ССП-а, Статут Војводине по мери Јелка Кацина, или подела Косова као крајње решење.

Наведено је само још један доказ, да су све вредности релативизоване, чак и вредности као што су председник и патриотизам. У свету релативизације свих апсолутних вредности, релативизација и злоупотреба патриотизма не могу и не треба да чуде. Поставља се питање да ли је такав патриотизам, сведен на бекство у патриотизам, потребан било коме, па и председнику. Јер тако је мала и танка граница између патриотизма, као „моралне идеје привржености нацији“ Ендруја Хејвуда, и патриотизма као „последњег прибежишта хуља!“ Самјуела Џонсона.